

VISOKI SREDNJI VEK: 10. – 14. stol. (Nastanek

velikih mest in obuditev blagovnega gospodarstva)

MESTA

Pravi meščan = obrnik in trogvec, oživljanje obrti in trgovine. Naselbine nastale na lasti zemlj. Gospoda, zato so bila sprva v njegovi lasti. Meščani od dobička iz obrti in trgovine odkupovali mestne pravice od zemlj. Gospoda. Mesto je ločeno od gradu. Meščan + kmet, tlačan = 3. stan.

Pravice: do simbolov, obzidja, sejmov, sejemskega miru, obvezne trgovske poti, mestni zrak osvobaja (366 dni), do skladiščnega prava, v radiju 8 km okoli mesta ne sme izvajati kmečka obrt in trgovina, sami izberejo mali mestni svet, pravica do velikega mestnega sveta.

Mali mestni svet = najbogatejši meščani, na čelu sodnik. Vodi Mesto, politika, življenje v mestu, odloča o zakonih, odkupu Pravic, obrambi, številu cehov, kaj in kako se gradi, kaznovanju Cehov.

Veliki mestni svet = vsi meščani, posvetovalni organ

Mestni statuti = dokumenti z mestnimi pravicami (Ptuj, Piran)

Prebivalci: MEŠČANI (obrtniki, trgovci), dekle&hlapec, Judje, duhovščina, plemstvo.

MESČAN TLAČAN PLEMSTVO

3. stan 3. stan 1. ali 2.

Svobodni nesvobo. Svobodni

Davki davki /

Obramba / Obramba

Pol. pravice / vse

v mestu

Cehi: Združenja obrtnikov v istem mestu. Sprva prostovoljno, kasneje obvezno združenje iste stroke. Mali svet predpiše katere cehe in koliko cehovskih mojstrov ima mesto. Pravila: način dela, izgled izdelka, prodaja, cena, kje kdo prodaja... Ceh izključuje konkurenco, toliko cehov kolikor potrebe mesta. Cehovski mojstri kontrolirani, če delajo po pravilih-kazni javne Pranger=sramotilni steber. Mojster→pomočnik→vajenci. Ne dopuščajo novosti, vsak ceh svoje simbole, zastavo (bandera).

Trgovci: 1. potupoči trgovci (na daljše razdalje). Poceni blago drago prodajali. Ogromen zasluzek ali ogromna izguba.

2. trgovci, ki funkcirajo znatno blizu mesta, za potrebe mesta.

Ni uhojenih trgovskih poti. Kar pada na tla je od zem. Gospoda. Karavane trgovcev z oboroženimi hlapci za stražo.

Anglija: mesta+plemstvo proti vladarju, Francija: vladar+mesta proti plemstvu, Nemčija:HANSA-mestna povezava (Lübecz). Vsako mesto ima svoj denar.

Lombardi=trgovci z denarjem. Menica=vrednostni papir (ček).

Mesta na Slovenskem (10.-15.): v 12. stol. na Koroškem.

ALPSKA TRGOVSKA POT-Trst, Soška dolina, Koroška, Dunaj.

TRŽAŠKA-Trst, Notranjska, Kranjska, Štajerska, Dunaj.

Zadnja mesta v 15. stol. na Dolenjskem, deloma Notranjskem.

Nastala zaradi obrambe pred Turki. Status mesta imela že

od začetka. Obzidana in obrambnega značaja. (NM, Lož, Metlika)

Primorska mesta nastala že v Antiki. Zamrla in ponovno zaživelila v 10., 11. stol. Lahko obzidana in poleg mestnega jedra imajo tudi agrarno okolico. Podeželje dovolj hrane tudi za mesta.

Slovenska mesta=germanski značaj, primorska=romanski.